

Дата: 27.09.22

Клас: 5-А (2гр.)

Укр. мова

Вч.: Харенко Ю.А.

Тема: Групи за вживанням. Загальновживані слова

Мета: дати поняття про загальновживані слова; розвивати гнучкість мислення учнів; визначати роль і доречність використання діалектних та просторічних слів, їх стилістичну функцію; дотримуватись лексичних норм української літературної мови, формувати себе як мовну особистість.

Хід уроку

1. Слово вчителя.

Що мав на увазі Сократ, коли говорив:

«Заговори, щоб я тебе побачив»? Культурне мовлення - своєрідне дзеркало людини, її інтелектуальне обличчя. Людину, яка вміє гарно говорити, в усі часи шанували, нею захоплювалися, прагнули бути в її товаристві.

Відповісти на це запитання також можна висловом В.Іващенка, сучасного українського поета:

« У душі красивих і красива мова, убогість мови - це убогість духу».

2. Перегляньте теоретичний ролик за посиланням:

<https://youtu.be/F8bH40T-8Vc>

або уважно розгляньте таблиці:

Групи слів за вживанням

Загальновживані слова		
Загально-вживані слова	Слова, які використовують усі люди незалежно від фаху, місця проживання	родина, неділя; красивий, легкий; ходити, говорити
Слова обмеженого вживання		
Професійні слова (професіоналізми)	Слова, якими користуються представники тільки певної професії	баланс, кредит (з мовлення банкірів); бланширування, шинкування (з мовлення кухарів)
Діалектні слова (діалектизми)	Слова, якими користуються мешканці певних територій	мешти (туфлі), філіжанка (чашка)
Сленг (сленгізми)	Слова, які використовують представники різних груп. Сленг здебільшого використовують у текстах розмовного і художнього стилю. У літературній мові такі слова набувають емоційного забарвлення	молодіжний сленг: мажор (син заможних батьків), юзер (комп'ютерний користувач), лайк (уподобайка), троль — (користувач-провокатор); професійний сленг: арта (артилерійський обстріл), бронік (бронежилет) (з мовлення військових)
Просторічні слова (просторіччя)	Слова, що перебувають за межами літературної мови	лика, пертися, верзти, варнякати

Стилістично забарвлені слова

Стилістично забарвлені слова — слова, які використовують лише в певних стилях.		
Наукова лексика	Політична лексика	Розмовна лексика
<i>хімія, радіус, орфографія</i>	<i>депутат, мітинг, закон</i>	<i>мобілка, балакати, бахматий, байдикувати</i>

3. Закріплення матеріалу. Виконання вправ.

Вправа 1 (письмово). Запишіть лише загальновживані слова. Перевірте себе за тлумачним словником.

Плай, парубок, пектин, плаксійко, поле, пізній, вечір, плиткий, планета, тайстра, врубати, лажа, сестра, читати, жайвір, флюєра, дощ, жмут, бараболя, тубус, лафет, кілобайт, дружба, аваль, пам'ятати, освіта.

Вправа 2 (усно). Прочитайте речення, визначте загальновживані слова, назвіть їх.

У росяні вінки заплетені суцвіття до ніг тобі, титане, кладемо. Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття... (В. Симоненко) Поцілую тебе, моя земле, востаннє, і за повід печаль поведу до Дніпра. (П. Гірник) Зоря Кобзарєва нам буде сіяти, допоки квітує земля. (П. Осадчук) Земля моя, Україно, тобі до лиця неопалима калина, терни і собори. (П. Гірник) І розцвіла, як квітка, мова на рідній ниві, над струмком. (О. Олесь) Може, вийшла русалонька матері шукати. А може, жде козаченька, щоб залоскотати. (Т. Шевченко)

4. Домашнє завдання.

Параграф 16, вивчити правила, впр. 118 (пис.)

118

Доберіть до просторічних слів загальновживані відповідники. Складіть із ними словосполучення. У яких ситуаціях неприпустиме вживання просторічних слів?

Витрішки, голосина, кебета, каламут, комизиться, припхався, сновигає.

У зошиті запишіть слова парами: просторічне – відповідник. З трьома словами складіть словосполучення.

Виконані роботи надсилати на платформу Human, або на електронну адресу miladka2591@gmail.com